

Liturgie

- Lezing: 2 Samuël 24:1-4 en 10-25

¹Opnieuw ontstak de HEER in toorn tegen Israël. Hij zette David tegen het volk op met de woorden: 'Ga in Israël en Juda een volkstelling houden.' ²De koning zei tegen Joab, de opperbevelhebber van zijn leger: 'Ga alle stammen van Israël af, van Dan tot Berseba, en schrijf de weerbare mannen in, zodat ik weet hoe groot mijn leger is.' ³Joab antwoordde: 'Moge de HEER, uw God, uw leger tijdens uw leven nog honderdmaal zo sterk maken als nu, mijn heer en koning, maar waarom wilt u dit eigenlijk?' ⁴Maar het woord van de koning was wet, dus trokken Joab en de bevelhebbers van het leger eropuit om een volkstelling te houden onder het volk van Israël. (...)

¹⁰Toen het tot David doordrong wat hij had gedaan, sloeg de schrik hem om het hart. Hij zei tegen de HEER: 'Ik heb ernstig gezondigd met mijn daad. Ach HEER, vergeef uw dienaar zijn zonde; ik ben een dwaas geweest.' ¹¹⁻¹²De HEER richtte zich tot de profeet Gad, de ziener van David: 'Ga naar David en zeg hem: "Dit zegt de HEER: Drie straffen leg Ik je voor. Kies er een uit; die zal Ik je opleggen.'" Toen David de volgende morgen opstond, ¹³kwam Gad hem vragen: 'Wat hebt u liever: zeven jaar hongersnood in uw rijk, drie maanden op de vlucht voor een belager die u in het nauw drijft, of drie dagen de pest in uw land? Denk goed na en zeg me dan wat voor antwoord ik moet geven aan degene die mij gezonden heeft.' ¹⁴David antwoordde: 'Ik ben in het nauw gedreven! Liever vallen wij in handen van de HEER, want groot is zijn mededogen, dan dat ik in mensenhanden val.'

¹⁵Diezelfde morgen nog liet de HEER in Israël de pest uitbreken, die duurde tot de vastgestelde tijd. Van Dan tot Berseba vonden zeventigduizend mensen de dood. ¹⁶Maar toen de engel zijn hand naar Jeruzalem uitstreckte om ook daar dood en verderf te zaaien, begon de HEER het onheil dat was aangericht te betreuren. 'Genoeg!' zei Hij tegen de engel. 'Laat je hand zakken!' De engel van de HEER stond bij het bergterras waar de Jebusiet Arauna zijn graan dorste. ¹⁷Toen David de engel die dood en verderf onder het volk zaaide zag staan, zei hij tegen de HEER: 'Ik ben het die gezondigd heeft; ik ben het die een zonde heeft begaan. Maar deze arme schapen, wat hebben zij misdaan? Hef uw hand toch op tegen mij en mijn familie!' ¹⁸Diezelfde dag kwam Gad bij David en zei tegen hem: 'Ga naar de dorsvloer van de Jebusiet Arauna en richt daar voor de HEER een altaar op.' ¹⁹David ging naar boven zoals de HEER hem bij monde van Gad had bevolen. ²⁰Toen Arauna de koning en zijn gevolg zag naderen, ging hij hun tegemoet en knielde voor de koning neer. ²¹'Wat is de reden van uw komst, mijn heer en koning?' vroeg hij, en David antwoordde: 'Ik wil van u deze dorsvloer kopen om er een altaar te bouwen voor de HEER, zodat het volk van deze plaag wordt verlost.' ²²Arauna zei: 'Neem toch wat u voor uw offer nodig hebt, mijn heer en koning. Alstublieft: mijn runderen voor het brandoffer, en hun juk en de dorsslede kunnen dienen als brandhout. ²³Dit alles schenk ik u, mijn heer.' En hij voegde eraan toe: 'Moge de HEER, uw God, u goedgezind zijn.' ²⁴'Nee,' antwoordde de koning, 'ik wil ervoor betalen. Ik ga niet de HEER, mijn God, een brandoffer brengen dat me niets heeft gekost.' Daarop kocht David de dorsvloer en de runderen voor vijftig sjekel zilver. ²⁵Hij bouwde er een altaar voor de HEER en bracht brandoffers en vredeoffers. Daardoor liet de HEER zich ten gunste van het land vermurwen en werd Israël van de plaag verlost.

Preek

Lieve mensen,

Slide:

Dit is een reclame van KPN toen alle telefoonnummers in het hele land naar 10 cijfers gingen. Dat was in 1995. Een kreet die blijft hangen. Met je telefoon de hele wereld onder handbereik.

Wie had kunnen denken dat dat nog een veel grotere vlucht zou nemen. Met je telefoon heb je inderdaad de hele wereld onder handbereik. Je hebt controle over je leven. Over je bestaan. In je telefoon zit zo'n beetje alles. Zonder telefoon geen leven. Wie tot tien kan tellen, kan de hele wereld bellen.

David slaat ook aan het tellen. Het woord dat daarvoor gebruikt wordt is niet neutraal. Het betekent naast aftellen ook: 'beschikken over'. Hier zie je dat David controle wil. Hij wil weten hoe machtig hij is. Hij wil zijn bezit, zijn onderdanen in kaart brengen. David wil weten hoe sterk zijn leger is.

Het lijkt er een beetje op dat David God niet vertrouwt. Die had beloofd dat Israël ontelbaar groot zou worden (Gen.13:16, zie ook Op.7:4,9). God had ook beloofd Israël te beschermen. Waarom wil David het volk dan tellen?

De schrijver van de boeken Samuël geeft een verklaring in vers 1. Het is Gods woede. God zelf zet David aan om te gaan tellen omdat de HEER boos is op zijn volk. De Kroniekschrijver begint ditzelfde verhaal anders:

Slide: 1Satan keerde zich tegen Israël en zette David ertoe aan in Israël een volkstelling te houden. (1 Kron.21)

Die zegt dus: het is Satan. Hoe zit dat? Nou, weet je, ik zie hier twee dingen. Hoe gaat dat als je keuzes maakt? Je weegt van alles af. De voors en tegens. Keuzes zijn niet vaak neutraal. Met name grote keuzes, zoals het tellen van een volk. Ik stel me zo voor dat David ook een afweging maakt. Daar spelen allerlei krachten een rol in. En David laat zich door verkeerde motieven leiden. Laat zich dus verleiden.

En dat is het tweede dat ik zie. Je ziet hier een herhaling van zetten. Zoals bij de zondeval. Daar kun je je ook afvragen hoe dat nou ging. Met God en satan en de keus van Adam en Eva. In ieder geval laten ze zich daar ook door verkeerde motieven leiden. Ze willen als God zijn. Op zijn troon gaan zitten. Controle. Net als David.

Dat was dus aan het begin van de geschiedenis. De geschiedschrijving van Israël. En de boeken Samuël willen die geschiedschrijving voortzetten. Ons hoofdstuk is daarvan de voorlopige afsluiting. Waar loopt die geschiedenis, die met Adam en Eva begon, waar loopt die nu volgens de schrijver van deze boeken op uit? Als zelfs op het hoogtepunt van de zegen, Davids rijk, als zelfs daar diezelfde

zonde zich maar blijft herhalen. Satan blijft zich maar roeren. En de mens handelt zo vaak uit verkeerde motieven. Hoe doorbreek je die vicieuze cirkel? Hoe komt toorn van God tot bedaren? Dat is waar het de boeken Samuël op uitlopen.

Maar eerst gebeurt er nog van alles in ons hoofdstuk. Joab, één van de generaals en raadgevers van David, probeert hem nog op andere gedachten te brengen. David luistert niet. Voor jou en mij een aanwijzing, dat we bij beslissingen moeten luisteren naar vrienden. Mensen om ons heen. Zeker als ze, zoals Joab, een geestelijk argument aanvoeren. Joab roept David op om op de HEER te vertrouwen en niet op eigen kracht en macht. Maar het mag niet baten.

Maanden doorkruisen de tellers het land. En het begint bij David te knagen. Misschien dacht hij terug aan die keer dat hij geroepen werd. Gezalfd door Samuël. Ook toen hadden de mensen verkeerd gerekend. Hij, als achtste, telde niet mee. In het rijk van God wordt anders gemeten. Anders gerekend. Niet macht, maar vertrouwen. Niet heersen, maar dienen. Gods koninkrijk kent andere waarden dan onze berekeningen.

David komt tot inkeer, maar het blijkt te laat. Het kwaad is al geschied. David krijgt de keuze uit drie straffen. Alle drie raken ze de kern van de zonde van David: hij wilde het volk tellen, maar die telling zal al snel niet meer accuraat blijken. Want er zullen mensen sterven. Hoe dan ook. Gods woede is niet iets om mee te spotten. Veel begrijp ik niet van dit verhaal. Maar dat komt toch wel naar boven drijven. Het is niet niks als wij deze aarde misbruiken voor onze eigen macht. Het is niet niks als wij onzorgvuldig omgaan met wat God ons toevertrouwt. Denk er niet te licht over hoe je leeft en waar je denkt de controle over te hebben. Keuzes doen er toe. En hebben gevolgen. Ook vandaag.

Sommige uitleggers vinden dat David hier goed voor de dag komt. Ik heb daar zo mijn bedenkingen bij. Natuurlijk, hij komt tot inkeer. Maar wel te laat. En hij kiest er voor om zelf uit de wind te blijven. En, weer te laat, zegt hij dan *'Ik ben het die gezondigd heeft; ik ben het die een zonde heeft begaan. Maar deze arme schapen, wat hebben zij misdaan? Hef uw hand toch op tegen mij en mijn familie!'* Dan zijn er al duizenden onderdanen gestorven aan de pest. Je kunt je heil niet van een zondig mens verwachten. Dat blijkt maar eens te meer. Bij ieder mens speelt zijn of haar ego een te grote rol.

Maar toch zegt David hier iets bijzonders: hef toch uw hand op tegen mij en mijn familie. Op dat moment doet God dat niet. Maar later zal een zoon van David toch de loop van Gods toorn keren. En dar zie je in dit hoofdstuk al de contouren van. Want de plaag stopt bij de dorsvloer van Arauna. David koopt die plek. En richt er een altaar op. Hij offert voor zijn zonden. En zo komt Gods toorn tot bedaren.

Het is die plek, die dorsvloer, die David aanwijst als de plek, waar de tempel gebouwd moet worden. (1 Kron.22:1). En later gebeurt dat ook:

Slide: 1 Toen begon Salomo met de bouw van de tempel voor de HEER, in Jeruzalem, op de Moria, waar zijn vader David een verschijning had gehad, op de dorsvloer van de Jebusiet Ornan, die David als bouwplaats had aangewezen. (2 Kron.3)

Het is dezelfde plek waar ooit Abraham zijn zoon Isaak moest offeren (Gen.22). Op die plek wordt de toorn van God gestild. Op die plek wil God wonen tussen de mensen. Op die plek wordt uitgekeken naar de komst van de Messias. Die het rijk van God definitief zal vestigen tussen de mensen. Zodat de verbinding tussen God en mens nooit meer verbroken zal worden. Een hecht verbond, zodat satan er

niet meer het breekijzer tussen kan zetten. Daar wordt naar uitgekeken in de tempel, die op die plek gebouwd zal worden.

Dat is waar de boeken Samuël op uitlopen. De geschiedenis van David loopt hierop uit:

Slide: Daardoor liet de HEER zich ten gunste van het land vermurwen en werd Israël van de plaag verlost.

Wat begon met de zonde van Adam en Eva. Met alle gevolgen van dien: dood, verderf, verwijdering, egoïsme. Wat begon met de zonde van de eerste mensen. En al die eeuwen maar niet opgelost werd. Mensen maakten het alleen maar bonter. Ook David. Wat begon met die ene zonde, komt uiteindelijk tot een oplossing. Dat gedenken we aan het avondmaal. Hoe Jezus de duivel ontroont en de zonde de wind uit de zeilen neemt. Geen slaven meer, maar vrijgezet door de genade van God. Niet meer ons eigen ego op de troon, maar Jezus, die mild is en vergevend. Geen verwijdering en afstand meer, maar verbinding door Immanuël. God met ons. Jezus Christus. Die zichzelf opoffert om vrede te bewerken. Dat is waar het hele verhaal van David naar verwijst. En op uitloopt. Op verlangen naar die verlosser.

Wij delen in dat verlangen. En eten brood en wijn. Als opmaat voor de vrede die komt.

Amen